

Usudni događaj jugoslovenske historije. — Prekinut proces političke unifikacije. — Podela u dvoje podunavskih Jugoslovena: Istok i Zapad. — Pozitivne posledice turske vladavine: Jedna orijentacija (istočna) mesto dotadašnje dve; metanastazička pomeranja; brisanje objektivnih plemenskih razlika; katolička propaganda i jedinstvo jezika. — Negativne posledice: dvojaka fizionomija jugoslovenskih skupina, turske i evropske: u turskoj: »Turci« i »Srbi«; nestanak građanstva; strani pravni poredak; jaka nacionalna tradicija; u evropskoj: slabija nacionalna tradicija; tradicionalne institucije političke i pravne; gradovi i građanski život. — Narodni preporod, paralela između obe oblasti: grofovi i građanska elita; knjiška tradicija, Ilirci; socijalna struktura; seljačka masa u zapadnim pokretima; ustanici i hajduci mesto prosvetitelja i pesnika, legitimizam i »gravaminalnost« banovinsko-hrvatske politike; formalizam i odvratnost od sitnog rada. — Sinteza političkog delanja Hrvatske i Srbije: praški pohod hrvatskih univerzitetlija; Srbija: »Pijemontizam« za spoljnu politiku, seljački empirizam za unutrašnju. — Ideal školstva.